

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí konanom dňa 22. októbra 2008 v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Kanderu a sudcov JUDr. Pavla Tomana a JUDr. Pavla Farkaša v trestnej veci proti obvinenému **Š. H.**, pre trestný čin skrátene dane a poistného podľa § 148 ods. 1, ods. 4 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006 o dovolaní Generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 5 To 19/2008 zo dňa 6. mája 2008, rozhodol

t a k t o :

Podľa § 382 písm. c/ Tr. por. dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky
s a o d m i e t a.

O d ô v o d n e n i e :

Rozsudkom Okresného súdu v Topoľčanoch zo dňa 8. februára 20085, sp. zn. 2 T 196/2007, bol obvinený Š. H. uznaný vinným zo spáchania trestného činu skrátene dane podľa § 148 ods. 1, ods. 4 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006 v znení zákona č. 227/2005 Z.z. Za to mu bol uložený podľa § 148 ods. 4 Tr. zák. s použitím § 40 ods. 1, ods. 5 písm. c/ Tr. zák. účinného do 1. januára 2006 trest odňatia slobody vo výmere dva roky s podmieneným odkladom jeho výkonu na skúšobnú dobu v trvaní dva roky (podľa § 58 ods. 1 písm. a/, § 59 ods. 1 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006).

Súčasne podľa § 49 ods. 1, § 50 ods. 1 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006, mu bol uložený aj trest zákazu činnosti vykonávať podnikateľskú činnosť, na ktorú je potrebné oprávnenie podľa živnostenského a obchodného zákona v trvaní štyri roky.

Rozsudkom Krajského súdu v Nitre podľa § 321 ods. 1 písm. b/, písm. e/, ods. 2 Tr. por. bol rozsudok okresného súdu zrušený v časti výroku o treste a na základe § 322 ods. 3 Tr. por. podľa § 148 ods. 4 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006, s použitím § 40 ods. 1

Tr. zák. účinného do 1. januára 2006, bol uložený obžalovanému trest odňatia slobody vo výmere dva roky s podmieneným odkladom jeho výkonu na skúšobnú dobu v trvaní päť rokov (podľa § 58 ods. 1 písm. a/ Tr. zák., § 59 ods. 1 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006). Súčasne bol obžalovanému uložený aj trest zákazu činnosti vykonávať podnikateľskú činnosť, na ktorú sa vyžaduje živnostenské oprávnenie podľa zákona č. 445/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov alebo vykonávať funkciu štatutárneho orgánu v obchodných spoločnostiach a družstvách na dobu päť rokov.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie podľa § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por. s odôvodnením, že bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávany trestný čin nepripúšťa.

V odôvodnení svojho dovolania uviedol, že v posudzovanej veci neboli splnené zákonné podmienky pre použitie ustanovenia § 40 ods. 1 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006. Krajský súd poukázal na dlhý čas, ktorý uplynul od spáchania trestného činu, avšak trestné oznámenie bolo podané až dňa 6. marca 2003. Obvinený v priebehu prípravného konania nenapomáhal pri objasňovaní trestnej činnosti, pričom je všeobecne známe, že dokazovanie trestnej činnosti ekonomického charakteru je mimoriadne zdĺhavé a náročné. Obžaloba na obvineného bola podaná okresnou prokurátorkou v Topoľčanoch dňa 18. januára 2007, pričom na verejnom zasadnutí až zo dňa 17. októbra 2007 obvinený vyhlásil, že skutok doznáva, ľutuje svoje konanie a navrhuje vykonať konanie o dohode o vine a treste. V nadväznosti na to podľa § 244 ods. 1 písm. g/ Tr. por. okresný súd vzhľadom na súhlasné stanovisko intervenujúcej prokurátorky vrátil vec prokurátorovi na konanie podľa § 232 a § 233 Tr. por. Po začatí konania o vine a treste obvinený však nesúhlasil s takouto formou skráteného konania, preto bola Okresnému súdu v Topoľčanoch opätovne podaná obžaloba dňa 8. novembra 2007.

Z uvedených dôvodov poukazovanie krajského súdu na dlhý čas, ktorý uplynul od spáchania trestného činu, považuje dovolateľ za nesprávne a s jeho názorom sa nestotožňuje.

V ďalšej časti odôvodnenia dovolania generálny prokurátor uviedol, že v zmysle ustálenej súdnej praxe, ak ide o okolnosť podmieňujúcu použitie vyššej trestnej sadzby,

je vylúčené použitie mimoriadneho zmiernujúceho ustanovenia, ktoré predpokladá ustanovenie § 40 ods. 1 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006, pokiaľ jeho dôvodom nie sú mimoriadne pomery páchatel'a. Pokiaľ ide o pomery páchatel'a prvostupňový ale ani druhostupňový sa týmito u obvineného Š. H. bližšie nezaoberal.

Z uvedených dôvodov generálny prokurátor Slovenskej republiky navrhol aby Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil, že napadnutým rozsudkom Krajského súdu v Nitre zo dňa 6. mája 2008, sp. zn. 5 To 19/08, bol porušený zákon v prospech obvineného v ustanovení § 40 ods. 1 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006, následne aby tento rozsudok zrušil a prikázal tomuto súdu aby ju tento v potrebnom rozsahu opätovne prerokoval a rozhodol.

Obvinený Š. H. vo svojom vyjadrení k dovolaniu generálneho prokurátora, podaného prostredníctvom obhajcu uviedol, že právoplatný rozsudok Krajského súdu v Nitre, považuje za správny a zákonný. Podľa jeho názoru odvolací súd pri aplikácii ustanovenia § 40 ods. 1 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006, náležite zhodnotil všetky relevantné okolnosti. Súčasne uviedol, že obvinený aktuálne abstínuje a žije usporiadaným životom. Navrhol preto dovolanie prokurátora odmietnuť.

Najvyšší súd ako súd dovolacích (§ 377 Tr. por.) predovšetkým skúmal či má podané dovolanie všetky obsahové a formálne náležitosti, či je prípustné, a či bolo podané oprávnenou osobou a pritom dospel k nasledujúcim záverom:

Podľa § 368 ods. 1 Tr. por. dovolaním možno napadnúť len právoplatné rozhodnutie súdu, ktorým bola vec právoplatne skončená. V posudzovanom prípade je napadnutým rozhodnutím rozsudok Krajského súdu v Nitre ako odvolacieho súdu, ktorým bol obvinený Š. H. právoplatne odsúdený.

Proti takémuto druhu rozhodnutia je dovolanie prípustné. Dovolanie podal generálny prokurátor Slovenskej republiky, bolo preto podané osobou oprávnenou podľa § 369 ods. 2 písm. a/ Tr. por. K podaniu dovolania došlo na Okresnom súde v Topoľčanoch, t.j. v mieste podľa § 370 Tr. por.

V dovolaní musí byť ďalej uvedené, z akých dôvodov je rozhodnutie napadané, tak aby bolo zrejmé, v ktorej časti sa rozhodnutie napáda a aké chyby sa vytýkajú rozhodnutiu

alebo konaniu, ktoré rozhodnutiu predchádzalo. Generálny prokurátor poukazuje na dôvody uvedené v § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por., teda na to, že bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednáváný trestný čin nepripúšťa.

V dovolacej námietke generálny prokurátor namieta aplikáciu ustanovenia § 40 ods. 1 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006 o mimoriadnom znížení trestu odňatia slobody a domáha sa preto zrušenia rozsudku Krajského súdu v Nitre, ktorým bol obvinenému právoplatne uložený podmienený trest odňatia slobody s použitím uvedeného zmiernujúceho ustanovenia.

Dovolacím dôvodom podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por., je že bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednáváný trestný čin nepripúšťa.

Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným k náprave výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných väd a má byť len skutočne výnimočným prielomom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty .Preto možnosti podania dovolania musia byť obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia opravná inštančia. Pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o existencii dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por. dovolací súd preskúmal či v predmetnom prípade bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu , ktorý zákon za prejednáváný trestný čin nepripúšťa.

Z obsahu relevantného spisového materiálu vyplýva, že Daňový úrad T. podal trestné oznámenie zo spáchania daňového trestného činu na daňový subjekt spoločnosť R. H. spol. s r.o., ktorej konateľom bol obvinený Š. H., dňa 6. marca 2003. (č.l. 2 vyš. spisu). V nadväznosti na to bolo podľa § 160 ods. 1 Tr. por. účinného do 1. januára 2006 začaté trestné stíhanie uznesením vyšetrovateľa Policajného zboru zo dňa 5. mája 2003, ČVS: OÚJP-89/TO-03 a uznesením zo dňa 27. decembra 2004, podľa § 163 ods. 1 Tr. por. účinného do 1. januára 2006, bolo vznesené obvinenie pre trestný čin skrátenia dane a poistného podľa § 148 ods. 1, ods. 4 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006 obvinenému Š. H..

Uznesením okresnej prokurátorky z 5. mája 2004, sp. zn. Pv 396/2003, bola podľa § 174 ods. 2 písm. f/ Tr. por. účinného do 1. januára 2006, predmetná trestná vec odňatá vyšetrovateľovi Okresného riaditeľstva Policajného zboru Odboru justičnej a kriminálnej polície v Topoľčanoch. V odôvodnení tohto rozhodnutia sa okrem iného uvádza, že prípravné konanie v danej veci v roku 2003 vykonával vyšetrovateľ, ktorý bol vymenovaný do inej funkcie, a preto vec bola v januári 2004 pridelená inému vyšetrovateľovi, ktorý však vo veci od pridelenia spisu t.j. od 1. januára 2004 nekonal, a to napriek tomu, že dňa 5. februára 2004, mu prokurátorka záväzným pokynom uložila vykonať konkrétne úkony. Preto v záujme zabezpečenia náležitej rýchlosti konania bola tomuto vyšetrovateľovi vec odňatá a prikázaná inému vyšetrovateľovi.

Uznesením okresnej prokurátorky v Topoľčanoch zo dňa 22. apríla 2005, sp. zn. Pv 396/03, rovnakým postupom (podľa § 174 ods. 2 písm. f/ Tr. por. účinného do 12. januára 2006) bolo opätovne rozhodnuté o odňatí veci vyšetrovateľovi, a to z rovnakých dôvodov t.j. z dôvodu nečinnosti vyšetrovateľa. Od vznesenia obvinenia Š. H. (od 27. decembra 2004) boli urobené len dva úkony a to ustanovenie obhajcu obvinenému a predvolanie obvineného a obhajcu na výsluch (na deň 20. apríla 2005). Vzhľadom na to, že boli v konaní vyšetrovateľa zistené prietahy zapríčinené nečinnosťou vyšetrovateľa (trvajúce takmer štyri mesiace) v záujme zabezpečenia rýchleho a plynulého konania, bola vec prikázaná inému vyšetrovateľovi.

Z obsahu trestného spisu ďalej vyplýva, že obvinený bol prvýkrát v predmetnej veci vypočutý dňa 18. mája 2005, a vyšetrovací spis preštudoval dňa 19. decembra 2006. Obžaloba bola na obvineného podaná Okresnému súdu v Topoľčanoch dňa 18. januára 2007.

Z písomnej úpravy predsedníčky okresného súdu z 10. apríla 2007 (č.l. 674) bol spis predložený zákonnému sudcovi na vybavenie (na základe Dodatku č.4 rozvrhu práce Okresného súdu v Topoľčanoch pre rok 2007) a tento určil vo veci termín hlavného pojednávania dňa 19. júna 2007 na deň 31. augusta 2007. Termín hlavného pojednávania bol z dôvodu práceneschopnosti obžalovaného zrušený a na deň 17. októbra 2007 bol určený termín verejného zasadnutia za účelom predbežného prejednania obžaloby. Na tomto verejnom zasadnutí vzhľadom na vyjadrenie obvineného a súhlasné stanovisko intervenujúcej prokurátorky okresný súd podľa § 244 ods. 1 písm. g/ Tr. por. vrátil vec prokurátorovi na konanie o dohode o vine a treste podľa § 232 a § 233 Tr. por. V konaní o dohode o vine a treste obvinený

po náležitom poučení napokon nesúhlasil s touto formou odklonu trestného konania, a preto okresný prokurátor dňa 8. novembra 2007 opätovne podal na okresnému súdu obžalobu. Následne na hlavnom pojednávaní okresného súdu dňa 8. februára 2008 obvinený urobil vyhlásenie podľa § 257 ods. 1 písm. b/ Tr. por., teda, že zo spáchania skutku uvedeného v obžalobe je vinný, ktoré súd uznesením prijal (§ 257 ods. 6 Tr. por.) a zároveň vyhlásil, že dokazovanie v rozsahu, v akom obžalovaný priznal spáchanie skutku sa nevykoná, a vykoná dôkazy súvisiace s výrokom o treste (§ 257 ods. 7 Tr. por.). Po vykonaní rozsahom takto obmedzeného dokazovania Okresný súd v Topoľčanoch vyniesol odsudzujúci rozsudok.

Podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd má každý právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, teda v primeranej lehote. Obdobne podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd platí, že každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prerokovaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokolvek trestného obvinenia proti nemu. Z doterajšej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, konformnej s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že pri posudzovaní „primeranosti dĺžky konania“ je treba vychádzať z okolností konkrétneho prípadu, najmä zložitosti danej záležitosti, správania sa účastníkov konania, najmä tiež obvineného.

Primeranosť dĺžky konania v prejednávacom prípade skúmal už odvolací súd a sám nemal pochybnosti o tom, že k prieťahom v konaní skutočne došlo. Treba konštatovať, že konanie trvá už viac ako päť rokov, pričom od spáchania trestnej činnosti obvineného uplynulo už takmer sedem rokov. V danej súvislosti treba tiež zdôrazniť, že daná trestná vec skutkovo ani právne nie je mimoriadne vecou náročnou. Ide síce o trestnú vec ekonomického charakteru, a takéto prípady, ako je to zrejmé z rozhodovacej praxe súdov, nezriedka bývajú náročné z hľadiska vecného i rozsahom dokazovania, (tak ako na to poukazuje dovolateľ), trestná vec obvineného Š. H. však takou vecou nie je.

Ide o trestné stíhanie jednej osoby zo spáchania trestného činu skrátenia dane a poistného spáchaného v podstate tak, že na základe fiktívnych dodávateľských faktúr od štyroch firiem znížil vlastnú daňovú povinnosť o 1 247 033 Sk, pričom uplatnil nadmerný odpočet dane z pridanej hodnoty vo výške 25 134 Sk. V obžalobnom návrhu navrhol prokurátor vypočítať na hlavnom pojednávaní celkom dvanásť svedkov a prečítať relevantné listinné

dôkazy. Obvinený, sa v konečnom dôsledku k spáchaniu žalovaného trestného činu priznal a tento oľutoval. Predmetný prípad teda, z tohto hľadiska nijako nevybočuje z bežne prejednávanej agendy v trestných veciach.

Z vyššie uvedeného prehľadu je zrejmé, že v predmetnej veci k subjektívnym a sčasti aj objektívnym priet'ahom dochádzalo nepochybne nie len v prípravnom konaní, ale aj v rámci súdneho konania, pričom treba pripustiť, že obvinený k tomuto nežiaducemu stavu svojim konaním podstatným spôsobom neprispel. Skutočnosť, že v istej fáze konania požiadal o vykonanie konania o dohode o vine a treste a po oboznámení sa s navrhovanými podmienkami nesúhlasil s takouto formou odklonu trestného konania, nemožno obvinenému pričítať na vrub spôsobovanie subjektívnych priet'ahov v konaní. Z charakteru dohodovacieho konania v zmysle § 232 a § 233 Tr. por., totiž vyplýva, že sa jedná o konanie, ku ktorému sa vyžaduje dvojstranná dohoda a teda obvinenému poskytuje aj možnosť nesúhlasu s navrhovaným rozhodnutím o vine a treste. Nepochybne, aj dočasná práceneschopnosť obvineného, ktorá bola dôvodom odročenia resp. zrušenia termínu hlavného pojednávania bola objektívnym faktorom priet'ahov v súdnom konaní, stojacim mimo vôle obvineného.

Obsah trestného spisu vyššie uvedené závery potvrdzuje. Nie je teda sporu o tom, že v prejednávanom prípade došlo k tzv. „inému zásahu orgánov verejnej moci“, ktorým bolo zasiahnuté do práv obvineného, garantovaných čl. 6 ods. 1 Dohovoru a čl. 38 ods. 1 Listiny.

Podľa § 40 ods. 1 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006, ak má súd vzhľadom na okolnosti prípadu alebo vzhľadom na pomery páchatel'a za to, že by použitie trestnej sadzby odňatia slobody ustanovenej týmto zákonom bolo pre páchatel'a neprimerane prísne a že možno účel trestu dosiahnuť i trestom kratšieho trvania, môže znížiť trest odňatia slobody pod dolnú hranicu trestnej sadzby ustanovenej týmto zákonom.

Podľa ustálenej súdnej praxe nebolo možné znížiť trest odňatia slobody z dôvodov okolností prípadu pod dolnú hranicu trestnej sadzby uvedenej v kvalifikovanej skutkovej podstate trestného činu. Táto súdna prax však zohľadňovala predovšetkým tie okolnosti prípadu, ktoré súviseli so skutkom ako takým a s jeho právnym posúdením, teda okolnosti, za ktorých bol spáchaný čin. Pod okolnosťami prípadu treba však rozumieť nielen okolnosti činu (užšie vymedzenie), ale aj tie ďalšie okolnosti, ktoré nemajú súvislosť len so samotným

skutkom a jeho právnym posúdením, ale aj s jeho prerokúvaním podľa ustanovení Trestného poriadku (širšie vymedzenie).

V predmetnej veci sa vyskytli také okolnosti spočívajúce v priet'ahoch v konaní, ktoré neboli zavinené obvineným, že by ukladanie trestu odňatia slobody v rámci základnej trestnej sadzby v rozmedzí troch až desiatich rokov bolo pre páchatel'a neprimerane prísne, a že účel trestu možno dosiahnuť uložením trestu kratšieho trvania.

Na druhej strane Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací sa stotožnil s námietkami dovolateľa, založenými na argumentácii, že použitie ustanovenia § 40 ods. 1 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006 všeobecné súdy nesprávne odôvodnili aj osobnými pomermi obvineného, najmä okolnosťami vyplývajúcich z obhajobných tvrdení obvineného podopretých závermi znaleckého posudku o odvetvia psychiatrie, z ktorých vyplýva, že osobné rodinné pomery i podnikateľská činnosť obvineného sa postupne dostali do problémov nepochybne pod vplyvom jeho alkoholovej závislosti. Takéto okolnosti však, aj podľa názoru dovolacieho súdu nie je možné hodnotiť ako „pomery páchatel'a“ relevantné z hľadiska aplikácie § 40 ods. 1 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006. Vzhľadom na platnú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky by mohlo ísť napr. o vážnu chorobu obvineného, závislosť rodiny na jeho zárobku, starostlivosť o väčší počet na neho odkázaných osôb a pod.

Vedľa prvoradej požiadavky na správnosť a zákonnosť súdnych rozhodnutí nemožno pominúť aj požiadavku na právnu istotu a ich stabilitu s čím súvisí ich zmeniteľnosť. Pretože ide v konečnom dôsledku o pochybenie bez konštitutívneho dopadu na konečné rozhodnutie, tak Najvyšší súd Slovenskej republiky pre uvedené pochybenie všeobecných súdov napadnutý odsudzujúci rozsudok krajského súdu ani rozsudok okresného súdu nezrušil, ale obmedzil sa len na jeho konštatovanie.

Podľa § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por. dovolanie možno podať, ak bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávany trestný čin nepripúšťa.

Podľa § 148 ods. 4 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006 bola ustanovená trestná sadzba trestu odňatia slobody v rozpätí od troch do desiatich rokov odňatia slobody.

Rozsudkom bol obvinenému uložený zákonný druh trestu a pod zákonom ustanovenej trestnej sadzby/ vzhľadom na použitie ustanovenia § 40 ods. 1 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006 o mimoriadnom znížení trestu odňatia slobody, rešpektujúc jeho obmedzujúce ustanovenie ods. 5 písm. c/, takže Najvyšší súd Slovenskej republiky námietku generálneho prokurátora Slovenskej republiky neuznal opodstatnenou.

Z uvedeného je zrejmé, že v rozsahu námietok generálneho prokurátora Slovenskej republiky, nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por., a preto Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 382 písm. c/ Tr. por. jeho dovolanie na neverejnom zasadnutí odmietol.

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 22. októbra 2008

JUDr. Jozef K a n d e r a , v. r.
predseda senátu

Vypracoval: JUDr. Pavol Farkaš

Za správnosť vyhotovenia: Kristína Cíchová